

Norges vassdrags- og energidirektorat
nve@nve.no

Laudal 08.09.13

Mandalselva Elveeigarlag
v/ Odd Møll
Holumsveien 701
4519 Holum

Høringsuttalelse til søknad med konsekvensutredning for Åseralprosjektene i Åseral kommune, Vest-Agder fylke

Vi viser til deres referanse NVE 200804422-45 kv/emb vedrørende høring av Agder Energi Vannkraft AS sin konsesjonssøknad med konsekvensutredning for Åseral prosjektene. Planene omfatter bygging av 1. et nytt aggregat i Skjerka kraftverk, 2. ny tunnel Langevatn - Nåvatn med Øygard kraftverk og Kvernevatn kraftverk og 3. ny dam – økt regulering av Langevatn.

Mandalselva Elveeigarlag består av rettighetshavere langs hele den anadrome delen av Mandalselva, fra utløpet ved Mandal til Kavfossen i Bjelland. I 2007 ferdigstilte Stortinget opprettelsen av 52 nasjonale laksevassdrag, Mandalselva er en av disse. Formål med opprettelsen er å gi de viktigste laksevassdragene en særlig beskyttelse mot inngrep og aktiviteter i vassdragene. Det brukes store ressurser på kalking av vassdraget, og det er store rekreasjonsmessige interesser og økonomiske ringvirkninger knyttet til fisket på den lakseførende strekningen. Jf målsettinger i driftsplan for Mandalselvas lakseførende strekning skal 20 % av fangsten tas oppstrøms Laudal kraftverk. Mål-oppnåelse de siste årene er mellom 3-6 %.

Kosåna fiskeadministrasjon består av grunneiere i 7 fiskelag fra utløpet i Mandalselva (Stivlia) til Sansvaten i Nord. Kosåna er lakseførende 1.5 km fra Mandalselva til Laksehølen.

AE har i dag to kraftverk i elvas lakseførende streking, Bjelland og Laudal. Begge disse to kraftverkene har relativt små inntaksmagasin Tungefoss og Mannflåvann. Kjøring av kraftverkene har pr dd avspeilet variasjon i tilløp og naturlig tilsig. I etterkant av utarbeidelse av konsesjonssøknad med konsekvensvurderinger er vedtak fattet og pålegg om nytt vannføringsreglement for Laudal kraftverk trådt i kraft (sommeren 2013).

Realisering av Åseralprosjektene gir økt kapasitet for vannoverføring og produksjon av kraft. For den lakseførende strekningen vil dette gjelde fra utløpet av Bjelland kraftverk. Utbyggingen gir dermed økte muligheter for større og raskere vannstandsvariasjoner i magasinene og i Mandalselva enn tidligere. Dette, samt økt utvekslings-kapasitet med kontinentet, kan i større grad enn tidligere åpne for et annet kjøremønster (effektkjøring) på vannet.

Fra Bjelland kraftverk til Kavfossen er det i dagens konsesjon gitt vannføring på 0 m³/s. Gjennom frivillige avtaler er minstevannføring sommerstid 2 m³/s og vinterstid 1 m³/s, og når vannføringen i sidevassdraget Kosåna er lavere enn dette, slippes det vann fra Tunesjømagasinet. Økt magasinering vil kunne gi økte mengder vann nedstrøms Bjelland kraftverk. Tidligere naturlige overløp som fungerte som lokkeflommer fra Tunesjø – Kavfossen - Bjelland vil bli færre og vesentlig mindre i vannmengde. Fiskemulighetene på strekningen er allerede i dag meget begrenset, og vil etter Åseralutbyggingen bli ytterligere forverret. I NINA rapport 829 beskrives biologiske konsekvensvurderinger for fisk på lakseførende strekning. For strekningen fra Bjelland kraftverk til

Kavfossen mener vi at rapporten vektlegger gyte- og oppvekstområder noe lavt. Den hensynstar heller ikke i tilstrekkelig grad laksens oppvandringsmuligheter til Kosåna. Rapporten peker på at reduserte overløp kan påvirke smoltutvandringen fra Kavfossen - Bjelland kraftverk, samt påvirke gytedefiskens vandring. Sistnevnte vil igjen gi reduserte fiskemuligheter. Oppstrøms Mannflåvann til utløpet av Bjelland kraftverk anslår NINA at miljøendringene vil svakt negative grunnet redusert vårvannføring og fare for stranding av yngel.

Ingen av konsekvensrapportene har hensyntatt virkninger av en mulig effektkjøring eller ulike vannføringsscenarioer i forhold til utøvelse av fisket. Hverken rapporten SWECO om konsekvenser for samfunn, friluftsliv, jakt og fiske eller rapporten fra NINA om konsekvensvurderinger for fisk på lakseførende strekning drøfter denne problematikken. I et uregulert vassdrag vil vannføringen raskt stige ved nedbør, mens den vil relativt sakte synke. Under effektkjøring vil nivået på vannføringen trolig ligge høyere enn i normalt tilstand, samt det vil kunne være vanskelig å forutsi hvor mye opp og ned elva vil kunne gå og når reguleringene skjer. Mandalselva Elveeigarlag ønsker at Mandalselva skal fremstå som en attraktiv lakseelv med gode og forutsigbare fiskemuligheter. I Mandalselva er det både naturlige vandringshindre (fosser) og menneskeskapte (kraftstasjoner, minstevannføringsstrekninger, terskler etc). Disse vil i ulik grad ut fra ulike vannføringer kunne begrense laksens vandring – og derigjennom muligheter for utøvelse av fisket. Vi ønsker derfor en bred gjennomgang av ulike vannføringsscenarioer.

Mandalselva Elveeigarlag og Kosåna Fiskeadministrasjon kan ikke se at biologiske interesser til laksen samt næring og rekreasjon knyttet til laksefiske/-forvaltning er godt nok ivaretatt i konsesjonssøknad med konsekvensutredning på strekningen Kavfossen (Tungesjø) til utløpet ved Mandal. Vi ønsker å fremme følgende krav:

- Vi mener situasjonen for strekningen Bjelland – Kavfossen kan sammenliknes med strekningen Laudal – Mannflåvann. Vi krever derfor innført nytt reguleringsreglement for minstevannføring på strekningen Bjelland kraftstasjon til Kavfossen (Tungesjø).
 - Det nye reguleringsreglementet bør bestå av tilsvarende elementer som det som er innført for Laudal kraftverk sommeren 2013.
 - Det må **jevnlig** føres tilstrekkelig vann på strekningen til at laksen finner frem videre opp mot Kavfossen. Dette vil gi bedre grunnlag for klekking av lakserogn, oppvekst for yngel og muligheter for utøvelse av sportsfiske. Under smoltutvandringsperioden må vannføringen være tilstrekkelig til at smolten vandrer ut til rett tid (koordinert med vilkår på Laudal kraftverk). Dette ekstra vannet vil måtte komme fra Tungesjø, og vil i sum ivareta hele denne elvestrengens økologiske funksjon på en god måte.
- For å unngå problemer med stranding av fisk skal regulanten sikre at vannføringsreduksjonene gjennomføres slik at vannstandsendingene foregår saktere enn 13 cm pr time i strandingsutsatte områder.
- Vi mener at vannføringen langs hele den lakseførende strekning må sees på i sin helhet, og ønsker en bred gjennomgang av ulike vannføringsscenarioer. Det må være et absolutt mål at laksens biologiske krav ivaretas, at laksen kan vandre rimelig fritt langs hele den lakseførende strekningen samtidig som muligheter for utøvelse av sportsfiske ikke påvirkes negativt av vannføringsregimet eller effektkjøring.
- Det bør pålegges regulanten å tappe overflatevann (ikke bunnvann) for å unngå unaturlige vanntemperaturer i elva. Varmere vann vintertid og kaldere vann sommerstid kan påvirke livsvilkårene for vannlevende organismer. Bla kan tidspunkt for klekking av fiskeegg og insekter endres, og mattilgangen påvirkes negativt.

Mandalselva Elveeigarlag er positive til ren fornybar energi. Vi vil med dette sikre oss at laksens biologi og våre muligheter som næringsorganisasjon ivaretas på en best mulig måte innenfor rammene kraftproduksjonen drives på. Høringsuttalelsen er behandlet i styret i Mandalselva Elveeigarlag, styret i delområde 4 i Mandalselva Elveeigarlag og i Kosåna Fiskeadministrasjon.

Undertegnede bistår gjerne ved oppklarende spørsmål / svar.

Med hilsen

Odd Møll (s)
leder Mandalselva Elveeigarlag
tlf: 95707778

Odd Stedjan (s)
leder Kosåna Fiskeadministrasjon
tlf: 95298201

Kopi pr epost:

Marnardal kommune v/ ordfører Helge Sandåker
Mandal kommune v/ordfører Tore Askildsen
Vest-Agder Fylkeskommune v/ fylkesordfører Terje Damman
Fylkesmannen i Vest-Agder v/ miljøverndirektør Ørnulf Haraldstad
Vannområde Mandal-Audna v/ prosjektleder Stig Skjævesland